

הירדן

העולם התפוצץ במסגד

כאשר משמר הלגיון התחיל להסתדר עוד בשעות הבוקר בחצר מסגד עומר, ידעו תושבי העיר העתיקה כי המלך עבדאללה עומד להתפלל שם באחד מבנייניו החסופים שכבר התרבלו אליהם במשך שלוש השנים שהעיר שייכת לממלכת הירדן. צעיר לבוש מכנסים כהים וחולצה עם צווארון פתוח, ניגש לאחד הלגיונרים ושאל אם הם מתכוננים למשהו מיוחד. המלך יבוא לתפילת האשכבה לזכר ריאד אל-סולחני, נאמר לו.

כעבור שעה, הבחין אחד הלגיונרים באותו בחור שתפס מקום בחצר, ליד הכניסה למסגד. בחור פטריוטי ונלהב שלא ראה עדיין את המלך כנראה, חשב לעצמו.

שורות חיילי גדוד המשמר המלכותי עד מדרגות המסגד הרחבות. בהגיעו לכניסת המסגד עצר המלך לכמה דקות, עד אשר משרת הסיר את נעליו. המלך, היחידי הפטור מחליצת נעליו בעצמו, לא המזיז לקצינים הנבזים ולנכבדים המלווים אותו שחלצו את נעליהם, החל מתקדם אל פנים המסגד. פתאום זנק אותו בחור שניצב שם מהבוקר, דחף את הפמליה העסוקה בחליצת נעליה הצדה, ירה מהאקדה שבידו. המלך, לבוש מעיל ארוך כהה מעל לגילאבה (שמלה ערבית ארוכה) הלבנה, צנח ארצה עם קלע בראשו. ואז התפוצץ העולם. הלגיונרים החמושים, שמילאו את החצר לחצו כאיש אחד את הוקי התמקלעיהם, כל קצין הוציא את אקדחו והחל יורה. כאשר שכבו היורה, שכבו שתי גופות זו ליד זו: המלך עם הגולגולת המנוצצת של המנוח הצעיר שאבדה לו כל צורה של דמות

אחד הרחובות הראשיים בעיר עמאן

ביטוי לרגשי שנהא ובו

ב-11.30 הופיעו מכוניות המלך ופמליתו. שומר הסף, היושב ליד הנהג, פתח את דלת המכונית והמלך יצא ממנה בעוברו בין שתי

כל חמשה חדשים, רצח

מדינות הבנות של דרום אמריקה ומדינות האופרטה של הבלקן נהנות ממוניטין מיוחד במינו: רצח תכופ, כמעט שיגרתי, של מנהיגיהן. באור מסוור זה של פרסומה, לא ניתנה תשומת לב מספקת למתהרה חדש בשטח זה: המרחב. במשך 40 החודשים האחרונים, נרצחו 8 מנהיגים פוליטיים, אחד לחמשה חודשים.

בפברואר 1948 נרצח האימאם יחיה של תימן ע"י ראש ממשלתו ומזכירו. שניים מבניו איבדו את חייהם באותה הזדמנות.

בדצמבר 1948. נרצח מוסטפה פהמי אלינוראשי באשא, ראש ממשלת מצרים, ע"י ארגון האחים המוסלמים, ארבעה ימים לאחר הכריזתו את ארגונם כבלתי-יחוקי.

ביוני 1949 נרצח שייך חסן א-ליבנא, מנהיג האחים המוסלמים, כתגובה על רצח אלינוראשי (לפי שמו" עות - ע"י המשטרה החשאית).

באוגוסט 1949 נרצח חוסני א-זעים, קולונל שהפך זיקסטור בחסדי אלה, הצבא הסורי ועצמו, ע"י קולונל אחר, סמי אליחאנווי, שירש אותו.

באוקטובר 1950 נרצח מוחסין ביי כרואני, ראש ועדת הממשלה אל-זעים, יחד עם הזיקסטור.

באוקטובר 1950 נרצח קידוני סמי אליחאנווי ע"י בן-זודו של ברזאני, כתשלום-דמים.

במרס 1951 נרצח עלי רזמארא, ראש ממשלת איראן, ע"י איש "פדאיון" איסלאמי, הארגון הדתי הקנאי שהתנגד למדיניות רזמארא כלפי הזרים (בעיקר חברת הנפט האנגלו-איראנית).

ביולי 1951 נרצח ריאד ביי א-סולחני, ראש ממשלת הלבנון ע"י פליט מארץ-ישראל, בעת ביקורו אצל המלך עבדאללה בעמאן.

אליהם נחוסם, כעבור ארבעה ימים, עבדאללה אבן-חוסין, מלך הירדן.

עבדאללה איבן א-חוסין

דמות מרכזית במחזה הדמים

הדוגמה: עבדאללה. כאשר חזר אל סנוסי מגלותו במצרים (בגלל כיבוש לוב ע"י האיטלקים) הצליח לגבש סביבו חלק ניכר מתושבי הארץ. אחר החלטת א"י"ם להקים מדינה לובית עצמאית, לא היה ספק כי המדינה החדשה תצטרף לליגה הערבית וכי שהותו של אל-סנוסי במצרים תניב פרי של תלות לובית במצרים.

אולם תקוות אלו נחטבו ואל-סנוסי הראה בצורה חד-משמעית כי דעתו להצטרף לקו הבריטי במרחב ולא לקו הליגה. כדוגמה העמיד לעצמו את המלך עבדאללה, ובאותה תקופה שהלה ניהל שיחות לשלום עם היתר דים הודיע אל-סנוסי על נכונותו לתת בסיסים צבאיים לאנגלים, לקשור את כלכלתו לכלי כלה הבריטית ולהימנע מכל תמיכה בדרישות ברשימה השחורה של מדיניות החוץ המצרית מצרים לפינוי אזור הסואץ. מאו נרשמה לוב ואחמד סלים ביי, נציג מצרים בועדת א"י"ם לארגון העברת סמכויות הממשל הבריטי לממשלה הלובית המרכזית, התקיף לא פעם את אל-סנוסי כבובה פוליטית שאינו יכול לעמוד בראש מדינה עצמאית. פעם גם צעק, תוך רוגז, כי מוטב שלוב תישאר תחת שלטון זרים גלוי מאשר לקבל "עצמאות מייד אין בריטניה".

כתגובה האשימו אנשי אל-סנוסי את מצרים בשאיפות להתפשט ובנסיון להפוך את א"י"ם ריקה הצפונית לשטח תלוי במצרים. לא גירשנו את האיטלקים והגרמנים על מנת שחיללים מצרים יתפסו את מקומם, הכריז

עם הירצח או מות שליט ביצבו חרדה אמיתית ותמהון. בפעם השניה תוך שבועות ספורים שלח הארי טרומן מכתב לאיש הלא נכון. מברקו לאמיר טלאלי, המתרפא בשווייץ עורר ניהושים ויכוחים בלי סוף. רק כאשר נתקבל מברק שני ע"י האמיר נאף נרגעו הרוחות: לא היתה שום כוונה לאמריקאים לקחת חלק בריב הירושיה. המברק נשלח לטלאלי מתוך טעות שיגרתיית.

המופתעים ביותר ממברקו הראשון של הארי טרומן היו אנשי משרד החוץ הבריטי, שהיו מניע ראשון במעלה במינוי נאף כיוורש העציר. "לא נסכים לשום לחץ על ממשלת ממלכת הירדן לשנות את ההחלטה (מינוי נאף כיוורש עציר)", הכריז דובר רשמי של ממשלת בריטניה.

בשיחות פרטיות, הביעו דינאים בריטיים את הדעה כי הדבר עלול לגרום למלחמת אזרחים כשחברות הליגה הערבית (ומרבית ערבי ארץ-ישראל והפליטים) תומכים בטלאלי והלגיון וצבא הוד מלכותו תומכים בנאף. אולם אין בכך דאגה מיוחדת. בפעם הראשונה החלו המדינאים הללו להודות לעמים על קיומה של מדינת ישראל, אם כי בהסתהיגות מה. לולא מדינת ישראל, אין כמעט ספק שמדינות ערב היו פולשות לממלכת הירדן על מנת להלקה ביניהן ולחכל יחידה פוליטית נלאאכותית זאת (כפי שרצו לעשות עם ארץ-ישראל). לאיבן אל-עזור השבון ישן ע"י משפחת ההאשמים ועל מצרים עוד מיציקה העזתו של עבדאללה שלא רצה להכיר בה כמנהיגת המרחב.

אולם ההכרה כי ישראל עומדת לאורך גבולות (לדברי הערבים גבולות-חנק אשר ישראל חייבת לפרוץ באחד הימים בהנועת התפסות) היא גורם חשוב בכל האפשרויות הללו. אם יפלו הערבים לירדן, אין ספק שגם ישראל תעשה זאת ולצדה עומדים כל הסיכויים להיות המנצחת העקרית.

הסתהיגותם של החוגים הבריטיים נובעת מהמחשבה שישאל עלולה לעשות זאת גם ללא תירוץ של פלישה ערבית (כפי שדורר שים אנשי חרות בכל הוקף).

לוב

מצרים לא השפיעה

שליט שני, שאף הוא התנסה ברציחות ונסיון לרצח הוא האמיר מוחמד אדרים אל-סנוסי, אמיר קירנאיקה שבצפון אפריקה ומועמד למלכות לוב המאוחדת (קירנאיקה, טריפוליטניה ופואן).

הדבר אירע כאשר אל-סנוסי נסע לעיר

הכניסה לארמון המלך עבדאללה בעמאן

נאף בפנים, טלאלי בשוויץ

אל-סנוסי בפני ועידה של ראשי השבטים הברואים.

לכן, כאשר הוטל הרימון על מכוניתו של אל-סנוסי, כונו כל החקירות לאפשרויות של התערבות מצרית. רבים החושבים, כי ברזי" פתח אחרי הגדלות הולכת מצרים והיפכת בסים לרוצחים שישליטו את מרותה בצורה הפשוטה ביותר: כדורים ופצצות.

תשובת מצרים: שיגור מיברק ברכה לאל-סנוסי על מזלו הטוב: "ברכות לאללה הכל-יכול על שהצילך מידי פושעים חסרי-מצפון ערבי".

הבירה טריפולי לביקורו הרשמי הראשון. בעבור השיירה ברחובות הצפופים, הוטל עליה רימוני-יד: 3 אנשים נפצעו, אולם האמיר ומלוויו ניצלו והמשיכו את דרכם לארמון האמיר, ששימש פעם את המושל האיטלקי.

4.6.51 מסר הנרי גריידי, שגריר ארצות הברית בסהראן מכתב מהנשיא טרומן, לנ"ר מוחמד מוסאדק על עמדת אמריקה בשאלת הנפט. שהיה מיועד לקלמנט אטלי, ראש ממשלת בריטניה.